

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2017-06-07
meddelad i Umeå

Mål nr M 3093-12

SÖKANDE

Boliden Mineral AB, 556231-6850
932 81 Skelleftehamn

Ombud: Advokaterna FU och MJ Mannheimer Swartling
Advokatbyrå AB
Box 4291
203 14 Malmö

MOTPARTER

1. Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

2. Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå

SAKEN

Fortsatt och utökad verksamhet vid Aitikgruvan, Gällivare kommun; nu fråga om godkännande av ekonomisk säkerhet enligt den provisoriska föreskriften P9 i mark- och miljödomstolens deldom den 3 oktober 2014.

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår Boliden Mineral AB:s yrkande om att godkänna utfärdade bankgarantier från Nordea Bank Finland Plc genom Nordea Bank AB (garanti nr xxxxxx-xx-xxxxxxx) och Skandinaviska Enskilda Banken AB (garanti nr xxxx xx xxx xx) som säkerhet för Boliden Mineral AB:s förpliktelser enligt den provisoriska föreskriften P9 i deldom den 3 oktober 2014.

Utfärdade bankgarantier gäller tills vidare som säkerhet för Boliden Mineral AB:s förpliktelser, till dess ett lagakraftvunnet beslut med godkännande av ekonomisk säkerhet föreligger. Boliden Mineral AB ska senast inom fyra månader från det att denna dom vunnit laga kraft ge in ny ekonomisk säkerhet i enlighet med den provisoriska föreskriften P9 till domstolen för prövning.

Dok.Id 277734

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 08:30-16:30

BAKGRUND

I deldom 3 oktober 2014 lämnade mark- och miljödomstolen Boliden Mineral AB tillstånd till bland annat fortsatt och utökad verksamhet vid Aitikgruvan i Gällivare kommun med brytning och anrikning av malm upp till en mängd av 45 miljoner ton per år, fortsatt deponering av anrikningssand och slam intill en mängd av 1 200 miljoner ton i befintlig och påbyggt sandmagasin, fortsatt deponering av gråberg intill en mängd av 860 miljoner ton inom befintlig gråbergsupplag samt uppförande av nya vattenanläggningar för förbättrad vattenhantering.

Mark- och miljödomstolen sköt bland annat upp frågan om slutliga villkor för ekonomisk säkerhet med utredningsföreskrift U5. Under prövotiden gäller följande provisoriska föreskrift avseende ekonomisk säkerhet.

P9. För fullgörandet av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten och för kostnaderna för det avhjälpande av miljökada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda ska det finnas en ekonomisk säkerhet om sammanlagt ettusenåttahundranitton (1 819) miljoner kronor. Boliden Mineral AB ska således, utöver den säkerhet om 660 miljoner kronor som redan ställts, ställa kompletterande säkerhet om ettusenettuhundrafemtio (1 159) miljoner kronor. Den kompletterande säkerheten ska senast fyra månader från lagakraftvunnen tillståndsdom ges in till mark- och miljödomstolen för prövning.

Deldomen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen som i dom den 22 januari 2016 ändrade det meddelade tillståndet endast i vissa avseenden som inte påverkar den nu aktuella frågan. Mark- och miljööverdomstolens dom vann laga kraft den 19 februari 2016.

YRKANDE

Boliden Mineral AB (Boliden) har som ekonomisk säkerhet till domstolen ingivit två likalydande bankgarantier om 580 miljoner kronor respektive 579 miljoner kronor, med staten genom Länsstyrelsen i Norrbottens län som förmånstagare. Bankgarantierna är utställda av Nordea Bank Finland Plc genom Nordea Bank AB (garanti nr xxxxx-xx-xxxxxxx, aktbilaga 255) respektive Skandinaviska Enskilda Banken AB (garanti nr xxxx xx xxx xx, aktbilaga 257).

Boliden yrkar att mark- och miljödomstolen ska godkänna de ingivna bankgarantierna som säkerhet för Bolidens förpliktelser enligt den provisoriska föreskriften P9 i mark- och miljödomstolens deldom den 3 oktober 2014.

DOMSTOLENS HANDLÄGGNING

Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län (länsstyrelsen) har haft ett antal invändningar mot de ingivna säkerheterna. Under målets handläggning har parterna försökt nå samförstånd kring hur garantiernas lydelse kan utformas så att de dels kan bedömas som betryggande, dels kan ställas till en rimlig kostnad för verksamhetsutövaren. Naturvårdsverket har hemställt om att sakkunnig förordnas för bedömningen av hur anfordransgarantier ska utformas för att vara betryggande. Såväl Naturvårdsverket som Boliden har begärt att målet sätts ut till muntlig förberedelse.

Mark- och miljödomstolens handläggning av den nu aktuella delen av målet har syftat till att möjliggöra för parterna att finna en ändamålsenlig utformning av lydelse. Parterna står dock i dessa diskussioner i flertalet frågor alltjämt långt från varandra, varför mark- och miljödomstolen funnit för gott att genom denna dom pröva om de ingivna garantierna kan godkännas. För denna prövning har domstolen inte funnit behov av att förordna en sakkunnig eller att hålla muntlig förberedelse.

Genom denna dom avslår mark- och miljödomstolen Bolidens begäran om att de ingivna bankgarantierna ska godkännas som ekonomisk säkerhet enligt den provisoriska föreskriften P9. Domstolen bedömer dock att garantierna, som är civilrättsligt gällande, ska gälla som säkerhet för de säkrade förpliktelserna tills vidare. Garantierna behålls av domstolen. Skulle garantierna behöva tas i anspråk under den fortsatta handläggningstiden kan länsstyrelsen kontakta domstolen.

När denna dom vunnit laga kraft avser mark- och miljödomstolen att återuppta handläggningen av målet i den nu aktuella delen. Det ankommer på Boliden att erbjuda ny ekonomisk säkerhet för godkännande så snart som möjligt. Efter att motparterna beretts tillfälle att yttra sig kan behovet av sakkunnig eller muntlig förberedelse bedömas på nytt.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER M.M.

Av 15 kap. 35 § miljöbalken framgår att ett tillstånd till en verksamhet som omfattar deponering av avfall får ges endast om verksamhetsutövaren för fullgörandet av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten ställer säkerhet enligt 16 kap. 3 § eller vidtar någon annan lämplig åtgärd för sådant säkerställande.

Av 16 kap. 3 § miljöbalken framgår bl.a. att tillstånd enligt balken för sin giltighet får göras beroende av att den som avser att bedriva verksamheten ställer säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. En sådan säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål.

Av förarbetena till 16 kap. 3 § miljöbalken (prop. 2006/07:95, sid. 135) framgår bl.a. följande. ”För säkerställandet i övrigt gäller enligt andra stycket att alla former av säkerheter i och för sig kan godtas, men att sökanden måste visa att den erbjudna säkerheten är betryggande. Säkerheten bör bedömas med utgångspunkt i kostnaderna för avhjälpande eller återställande. Eftersom huvudsyftet med kraven

på att ställa säkerheter är att skydda samhället från risken att behöva svara för kostnader för efterbehandling bör säkerheten uppnå detta syfte. En säkerhet bör därutöver inte vara större än vad som behövs och inte heller administrativt kostsam. En utgångspunkt bör även vara att säkerheten bör tillåta att så mycket kapital som möjligt är kvar hos verksamhetsutövaren. Det är visserligen svårt att finna säkerheter som inte är kostsamma för verksamhetsutövaren och samtidigt erbjuder full säkerhet för samhället. Ambitionen bör därför vara att till en rimlig kostnad för verksamhetsutövaren minimera risken för att samhället får bära avhjälpande-kostnaden. För att en säkerhet verkligen skall kunna skydda samhället från att svara för återställningskostnader bör utgångspunkten vara att säkerheten skall vara skyddad vid gäldenärens konkurs. Säkerheten bör även vara tillgänglig för tillsynsmyndigheten. Med tillgänglig i detta sammanhang menas att säkerheten skall vara enkel att realisera och utnyttja när den behöver tas i anspråk. En väsentlig förutsättning vid en sådan bedömning är naturligtvis att säkerheten kan omvandlas till reda pengar i den takt som krävs för att den planerade efterbehandlingen skall kunna genomföras.”

UTFÄRDADE BANKGARANTIER

De ingivna bankgarantierna är giltiga från utställandedatum, den 18 respektive den 19 maj 2016, och tidsbegränsade till den 31 mars 2026. Garantierna har utformats i syfte att utgöra s.k. anfordransgarantier (on demand-garantier). För bedömningen relevanta bestämmelser i garantierna har följande lydelse:

2. Av tillståndet följer en skyldighet att ställa ekonomisk säkerhet för fullgörandet av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten och för kostnader för de avhjälpande av miljöskada och de andra återställningsåtgärder som Verksamheten kan föranleda (de ”Säkrade Förpliktelserna”).

4. Garantin har utformats så att Förmånstagaren kan framställa krav under Garantin och behålla utbetalda medel som säkerhet i stället för Garantin, om Garantin inte har ersatts av en ny betryggande säkerhet senast en månad innan den löper ut.

7. Krav under Garantin ska framställas av Förmånstagaren skriftligen och vara Banken tillhanda på adress /.../, eller på annan adress som Banken skriftligen meddelar, innan Garantin upphör att gälla. Kravet ska:

- a) ange att Verksamhetsutövaren har
 - i) underlåtit att fullgöra de Säkrade Förpliktelserna, eller
 - ii) underlåtit att ställa ny betryggande säkerhet senast en månad innan Garantin upphör att gälla.
- b) redovisa de närmare sakomständigheter som utgör Verksamhetsutövarens underlåtelse enligt punkt (a)(i) eller punkt (a)(ii) ovan,
- c) /.../

8. Förmånstagaren kan i ett krav begära förlängning av Garantins giltighetstid som ett alternativ till utbetalning. Banken kan hålla inne betalningen under en period om högst 30 kalenderdagar efter mottagandet av ett krav innefattande begäran om förlängning som alternativ till utbetalning. Om förlängningen av giltighetstiden, som begärts i kravet eller som på annat sätt godtagits av Förmånstagaren, har medgetts inom den tid som betalningen hålls inne, ska kravet avseende betalning anses vara återkallat. Om ingen sådan förlängning har medgetts ska utbetalning ske enligt ett korrekt krav utan att ytterligare krav behöver framställas.

9. Garantin gäller tills vidare, dock längst till den 31 mars 2026 varvid Garantin upphör att gälla utan föregående uppsägning.

10. Banken har rätt att när som helst säga upp Garantin genom skriftlig uppsägning till Förmånstagaren med iakttagande av tolv månaders uppsägningstid.

12. Om banken erhåller en skriftlig handling från Förmånstagaren eller annan behörig myndighet vari anges att Garantibeloppet ska reduceras till visst belopp, reduceras Garantibeloppet automatiskt till angivet belopp.

13. Garantin får inte överlåtas annat än till en myndighet som enligt författning övertar Förmånstagarens ansvar avseende Säkrade Förpliktelser. För att överlåtelser ska gälla mot Banken ska Förmånstagaren (den överlåtande förmånstagaren) skriftligen ha underrättat Banken om att förvärvaren (den nya förmånstagaren) har övertagit Förmånstagarens ansvar avseende Säkrade Förpliktelser och har förvärvat Garantin.

DOMSKÄL**Omständigheter som gör att bankgarantierna inte kan godkännas**

Naturvårdsverket och länsstyrelsen har haft synpunkter på punkterna 4 och 7 a)(ii). Av nämnda bestämmelser följer att länsstyrelsen får framställa krav enligt garantin om ny *betryggande* säkerhet inte ställts senast en månad innan garantin upphör att gälla.

Naturvårdsverkets invändning mot garantierna i de nu aktuella delarna grundar sig i att det är tillståndsmyndigheten, i detta fall mark- och miljödomstolen, som ska avgöra om en säkerhet är betryggande. Naturvårdsverket förordar därför att ”*betryggande* säkerhet” i aktuella punkter ersätts med ”av tillståndsmyndigheten *godkänd* säkerhet”. Vidare pekar myndigheten på att en liknande skrivning har underkänts av Mark- och miljööverdomstolen i dom den 7 april 2016 i mål nr M 8118-15. Länsstyrelsen har anfört att det utifrån garantiernas ordalydelse är oklart vem som ska pröva om en ny säkerhet är betryggande eller inte och under vilka former det ska ske, dvs. om det är mark- och miljödomstolen, länsstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet, tillika förmånstagare, eller någon annan som ska företa prövningen.

Boliden har till bemötande av Naturvårdsverkets och länsstyrelsens synpunkter anfört bl.a. följande. Kravet på att en säkerhet ska vara betryggande följer av lag. Den nu aktuella punkten tar sikte på den situationen att den befintliga garantin har sagts upp eller av annan anledning håller på att löpa ut. Det ankommer då på Boliden att ställa en ny säkerhet innan den gamla löper ut. Om den nya säkerheten är betryggande – om den till exempel består av pantsatta pengar på ett konto eller av en tydlig bankgaranti från en välrenommerad svensk bank – torde länsstyrelsen inte framställa något krav på betalning under den gamla garantin. Men om någon ny säkerhet inte har ställts, eller om länsstyrelsen skulle anse att den nya säkerheten av någon anledning inte är betryggande, står det myndigheten fritt att ta den gamla säkerheten i anspråk genom att framställa ett krav där det anges att verksamhetsutövaren har underlåtit att ställa ny betryggande säkerhet senast en månad innan den gamla garantin upphör att gälla. Den bestämmelse som Mark- och miljööver-

domstolen invände mot i avgörandet den 7 april 2016 har inte tagits in i garanti-texten, och avgörandet har ingen bäring på de nu aktuella garantierna. De garantier som underkändes hade skrivningar som innebar att de blev giltiga först efter att de godkänts av tillståndsmyndigheten. De innehöll också skrivningar som syftade till att hindra förmånstagaren från att framställa krav i vissa situationer. Mark- och miljööverdomstolen ansåg att resultatet kunde bli att det under en period inte var möjligt att framställa krav enligt någon bankgaranti alls eller att verksamheten kunde komma att stå utan säkerhet. Garantitexten i de nu aktuella garantierna är anpassad för att tillgodose de synpunkter Mark- och miljööverdomstolen hade i den nämnda prövningen. Den bestämmelse som syftade till att förmånstagaren under vissa omständigheter inte få skulle framställa krav under en garanti som höll på att löpa ut, har inte tagits in i garantitexten. Vidare är de nya garantierna giltiga redan från utställandet, vilket innebär att de inte är beroende av någon godkännande-prövning för att fungera som säkerhet. Erfarenheten visar att det kan ta tid att få även en betryggande säkerhet godkänd. Boliden har svårt att se varför förmånstagaren i ett sådant fall skulle få framställa krav under en utlöpande garanti trots att den ersatts av en ny betryggande säkerhet. Ett sådant förfarande kan få väldigt allvarliga finansiella konsekvenser för Boliden.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Vid bedömningen av om en tidsbegränsad bankgaranti är betryggande för sitt ändamål är det av avgörande betydelse att garantin, i samband med att den löper ut, endera kan lösas ut eller förlängas till dess den ersatts med en ny ekonomisk säkerhet. Med den ordalydelse garantierna har kan sådana krav framställas så länge garantin inte ersatts med ny *betryggande* säkerhet. Det innebär att det ankommer på förmånstagaren länsstyrelsen att, till dess det föreligger ett lagakraftvunnet beslut om godkännande av en ny säkerhet, självständigt bedöma om den nya säkerheten är betryggande och agera i enlighet därmed. Frågan är om denna ordning kan accepteras.

För det första kan konstateras att den ingivna bankgarantin till sin konstruktion säkerställer att det fortlöpande finns möjlighet att framställa krav under garantin, till dess det finns en ny ekonomisk säkerhet ingiven till domstol. Däremot innebär konstruktionen att det läggs ett ansvar på länsstyrelsen att självständigt bedöma om den ingivna nya säkerheten är betryggande för sitt ändamål. Det innebär att verksamheten kan komma att stå utan säkerhet för verksamhetsutövarens förpliktelser om länsstyrelsen underlåter att framställa krav på utbetalning eller förlängning av bankgarantin och denna därför upphör att gälla innan en ny säkerhet godkänts genom ett lagakraftvunnet beslut. Beroende på omständigheterna vid denna tidpunkt kan detta medföra mer eller mindre allvarliga konsekvenser. Den nu beskrivna situationen skulle däremot inte uppstå om bankgarantin hade den lydelse som Naturvårdsverket föreslagit. Boliden har inte visat att det skulle vara omöjligt eller förenat med en orimlig administrativ kostnad att utforma bankgarantierna på ett sådant sätt. Domstolen menar att prövningen av om en ekonomisk säkerhet kan godkännas i normalfallet kan ske relativt skyndsamt och att det finns möjlighet att anpassa prövningsförfarandet så att verksamhetsutövaren inte behöver stå kostnaden för dubbla ekonomiska säkerheter under prövningstiden.

Även om den administrativa börda som åläggs länsstyrelsen, i enlighet med vad som beskrivits ovan, inte kan anses som orimlig menar domstolen att risken för negativa konsekvenser med den valda konstruktionen är för stor för att bankgarantin ska kunna anses betryggande för sitt ändamål. Säkerheten ska således inte godkännas.

Synpunkter i övrigt på bankgarantiernas utformning

I syfte att underlätta den fortsatta handläggningen av frågan om godkännande av ekonomisk säkerhet finner mark- och miljödomstolen skäl att även kommentera Naturvårdsverkets och länsstyrelsens övriga invändningar mot de ingivna bankgarantierna och de förslag till ändrad lydelse som förts fram av parterna.

Motiveringskravet

Naturvårdsverket har haft synpunkter på att krav under garantin, enligt punkten 7 (b), ska innefatta en redovisning av de närmare sakomständigheter som utgör verksamhetsutövarens underlåtelse.

Naturvårdsverket har utvecklat invändningen enligt följande. För att vara betryggande ska den ekonomiska säkerheten vara tillgänglig för förmånstagaren i den mening att den ska vara enkel att realisera när den behöver tas i anspråk. Inom EU finns erfarenheter av hur anfordransgarantier liknande den som Boliden önskar i detta mål har fungerat vid konkurs eller liknande. Det har hänt att banken eller det finansiella institutet i en sådan situation motsatt sig utbetalning av den ekonomiska säkerheten. Detta delvis på grund av att banken aldrig tidigare ställts inför krav av denna storlek och eftersom banken önskat få en dom på sin betalningsförpliktelse. Även invändningar ifråga om kravet blivit korrekt framställt i enlighet med bestämmelser i garantin har prövats. Juridiska processer kan försena efterbehandlingen och återställandet av verksamhetsområdet och recipienterna. Detta har i sin tur lett till att säkerheten inte har räckt till för efterbehandlingen. Den åtgärd som kan vidtas för att förebygga och undvika den ovan beskrivna situationen är att vara mycket noggrann vid utformningen av garantitexten så att garantin är tillgänglig när den behövs. Naturvårdsverket anser att punkten 7 b) ska styrkas mot bakgrund av de slutsatser som framgår av IMPEL:s genomgång av fallstudier av olika typer av on demand-garantier. Bolagets oro för oberättigade krav bör kunna tillgodoses på annat sätt.

Boliden har till bemötande av Naturvårdsverkets invändningar anfört bl.a. följande. Det är normalt vid anfordransgarantier att förmånstagaren måste motivera sitt krav, även om banken inte ska göra någon sakprövning av det underliggande rättsförhållandet. Boliden är enigt med Naturvårdsverket om att en on demand-garanti i princip ska vara oberoende av det bakomliggande rättsförhållandet. Att ett krav ska ange att verksamhetsutövaren har underlåtit att fullgöra någon förpliktelse och redovisa de närmare sakomständigheter som utgör verksamhetsutövarens under-

låtelse, innebär inte att garanten ska undersöka om förmånstagarens påståenden är korrekta eller annars göra någon prövning av det underliggande rättsförhållandet. Om kravet innehåller formuleringar som uppfyller de i garantin angivna bestämmelserna, kommer banken att betala. Bestämmelsen om att ett krav måste vara motiverat är uppställt för att skydda Boliden mot obefogade eller förhastade krav. Att länsstyrelsen måste kunna motivera ett ianspråktagande av den ekonomiska säkerheten torde också följa av allmänna förvaltningsrättsliga principer. Ett beslut från länsstyrelsen om att framställa ett krav kan få mycket stora konsekvenser för Boliden. Det kan därför inte anses orimligt att länsstyrelsen i ett krav under garantin måste ange skälen för att garantin tas i anspråk.

Boliden har särskilt betonat att motiveringsskyldigheten på intet sätt är avsedd att försvåra befogade krav. För att i någon mån tillmötesgå Naturvårdsverket föreslår Boliden att bestämmelsen formuleras om så att förmånstagaren istället för att redovisa "de närmare sakomständigheter ..." ska redovisa "de omständigheter" som ligger till grund för åberopandet av relevant grund för utbetalning. Vidare föreslår Boliden att en ny punkt införs och att det i den anges att "Banken ska fastställa, på grundval endast av kravet, om det vid påseende förefaller vara ett korrekt krav".

Mark- och miljödomstolens bedömning

Domstolen instämmer i parternas uppfattning att garantierna vid en framtida prövning skulle bedömas utgöra anfordransgarantier. Detta innebär att förbindelserna är självständiga till det bakomliggande rättsförhållandet. Garanterna har således i princip inte rätt att vägra betalning med hänvisning till att förmånstagaren saknar motsvarande rätt till betalning hos gäldenären i det bakomliggande förhållandet (jfr NJA 2002 s. 244). Motiveringskravet enligt punkten 7 (b), sammantaget med garantierna i övrigt, ger dock garanterna rätt att neka betalning på grunden att kravet inte innefattar beskrivning av de närmare omständigheterna som utgör verksamhetsutövarens underlåtelse, och således inte blivit korrekt framställt.

Av de tidigare redovisade förarbetsuttalandena till 16 kap. 3 § miljöbalken (a. prop. sid. 135) framgår att säkerheten ska vara enkel att realisera och utnyttja när den behöver tas i anspråk. Mark- och miljödomstolen har inte någon principiell invändning mot att länsstyrelsen åläggs skyldighet att i korthet ange varför säkerheten tas i anspråk. Den administrativa börda som därigenom läggs på länsstyrelsen framstår inte som orimlig. Två omständigheter talar i detta fall dock mot att motiveringskravet, i sin nu föreliggande lydelse, kan accepteras. För det första kan lokutionen ”de närmare sakomständigheterna” anses öppna för en tolkning innebärande att beskrivningen av omständigheterna måste vara relativt omfattande för att ett korrekt krav ska anses ha framställts. För det andra är det med denna formulering tänkbart att banken anser sig ha rätt att göra en invändning på den grunden att kravet inte blivit korrekt framställt, under åberopande av att länsstyrelsens beskrivning av omständigheterna inte överensstämmer med faktiska förhållanden. En sådan invändning skulle i sin tur öppna för en prövning av det bakomliggande förhållandet vilket påtagligt kan försvåra ianspråktagandet av säkerheten.

Mark- och miljödomstolen noterar att Bolidens föreslagna ändringar är i linje med domstolens synpunkter på nuvarande utformning av garantitexten.

Risk för skada eller olägenhet

Länsstyrelsen har haft synpunkter på att punkterna 7 a)(i) och (ii), inte tillåter att säkerheten tas i anspråk redan när det föreligger risk för skada eller olägenhet för människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsen har utvecklat invändningen enligt följande. I en konkursituation kan konkursboet börja sakna medel för att hålla den tidigare verksamheten i ett så kallat ”standby läge” och därmed inte klara att verkställa de avslutnings- och efterbehandlingsåtgärder som framgår av avslutnings- och efterbehandlingsplanen. En sådan situation kan exempelvis föreligga om ett bolag har försatts i konkurs och konkursförvaltaren inte har funnit någon som avser att fortsätta bedriva verksam-

heten inom rimlig tid. Garantitexten i punkt 7 a)(i) skulle kunna tillämpas så att länsstyrelsen inte skulle äga rätt att begära ett frisläppande av garantin i en sådan situation. Länsstyrelsen bedömer därför att garantitexten måste ändras och kompletteras så att myndigheten får rätt att även göra anspråk på säkerheten om det föreligger risk för skada eller olägenhet för människors hälsa och miljön till följd av att verksamheten inte kan bedrivas som avsett och att det därmed finns behov av att vidta åtgärder, allt i syfte att förhindra eller avhjälpa skada eller olägenhet.

Boliden har huvudsakligen instämt i vad länsstyrelsen anfört i denna del och föreslagit att bestämmelsen justeras för att möjliggöra krav när verksamhetsutövaren är på obestånd och saknar förmåga att vidta åtgärder för att undvika risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Den säkerhet som verksamhetsutövaren har att ställa enligt 16 kap. 3 § miljöbalken ska täcka kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Att förhindra att en miljöskada uppstår är nästan alltid såväl ekonomiskt som miljömässigt mer fördelaktigt än att i ett senare skede söka avhjälpa skadan. För miljön, garanten och verksamhetsutövaren kan det därför finnas goda skäl att på så sätt som länsstyrelsen och Boliden anfört utforma garantitexten så att det uttryckligen framgår att säkerheten kan tas i anspråk även för kostnader för att undvika risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön i vissa situationer, såsom under pågående konkursförfarande. Att garantitexten saknar uttrycklig formulering om möjligheten att använda den ekonomiska säkerheten för sådana kostnader kan dock inte medföra att säkerheten inte kan anses betryggande till sin form.

Förlängning av garantierna

Naturvårdsverket ifrågasätter behovet och lämpligheten av punkten 8, enligt vilken garantierna kan förlängas.

Naturvårdsverket har till utvecklande av invändningen framhållit att punkten är alltför otydlig för att anses godtagbar som garantibestämmelse för så höga belopp det här är fråga om. Detta gäller särskilt sista meningen, som är oklar ifråga om när och hur ”ett korrekt krav” ska framställas om förlängning av garantin inte medges.

Boliden har till bemötande av Naturvårdsverkets synpunkter anfört bl.a. följande. Den aktuella bestämmelsen gör det möjligt för förmånstagaren att i ett krav begära förlängning av garantin som ett alternativ till utbetalning. Det är alltså helt upp till länsstyrelsen i egenskap av förmånstagare att bestämma om denna möjlighet ska utnyttjas eller inte. Länsstyrelsen kan istället välja att framställa ett krav enbart avseende utbetalning. Boliden anser att det vore synd att inte ta med en klausul som på ett enkelt sätt gör det möjligt för parterna att använda sig av förlängning av en befintlig garanti som ett alternativ till utbetalning. Boliden anser förvisso att bestämmelsen kan justeras och förtydligas något.

Mark- och miljödomstolens bedömning

På de skäl som Boliden anfört finner mark- och miljödomstolen att eventuell otydlighet i möjligheten att begära förlängning inte medför att garantierna inte är betryggande. En annan sak är att förlängning av garantierna många gånger kan antas ligga i såväl garantens, förmånstagarens som verksamhetsutövarens intresse och att en tydlig formulering av sådana skäl bör eftersträvas.

Nedsättning av garantibeloppet

Naturvårdsverket har haft synpunkter på att banken enligt punkten 12 i garantierna kan nedsätta garantibeloppet efter meddelande från länsstyrelsen. Enligt Naturvårdsverket bör nedsättning av garantibeloppet endast kunna ske efter att den frågan prövats av mark- och miljödomstolen.

Boliden har till bemötande av Naturvårdsverkets synpunkter anfört bl.a. följande. Punkten 12 i garantierna anger att garantibeloppet kan sänkas i enlighet med

förmånstagarens skriftliga anvisningar. Det är riktigt att det är tillståndsmyndigheten som fastställer säkerhetens storlek. Det betyder dock inte att det måste vara tillståndsmyndigheten som sköter kommunikationen med banken. Vidare kommer tillståndsmyndighetens beslut att avse det totala säkerhetsbeloppet och inte hur detta eventuellt ska fördelas på olika garantier. Den senare frågan är en sak som Boliden och tillsynsmyndigheten kan komma överens om, varefter tillsynsmyndigheten kan underrätta berörd bank.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Kommunikationen med banken i den nu aktuella typen av frågor ska hanteras av länsstyrelsen, och inte av mark- och miljödomstolen. Det ankommer på länsstyrelsen att inom sitt myndighetsansvar tillse att meddelande av det slag som nu är aktuellt inte sänds till banken utan att frågan om säkerhetens storlek först prövats i lagakraftvunnet domstolsavgörande. Någon särskild bestämmelse om detta behöver därför inte tas in i säkerheten för att den ska anses betryggande.

Överlåtelse av garantierna

Naturvårdsverket har haft synpunkter på att en överlåtelse av garantin inte blir gällande mot banken utan att länsstyrelsen, enligt punkten 13 i garantierna, underrättar banken om överlåtelsen.

Boliden har till bemötande av Naturvårdsverkets synpunkter anfört bl.a. följande. Det aktuella garantibestämmelsen innebär endast att en överlåtelse inte blir gällande mot banken förrän banken har underrättats. Det innebär inte att garantin blir ogiltig om banken inte underrättas. Däremot torde det innebära att banken kan betala med befriande verkan om ett krav (mot förmodan) skulle ställas av den ursprungliga förmånstagaren samt att banken kan ställa en eventuell uppsägning till den ursprungliga förmånstagaren, så länge som banken inte underrättats om en överlåtelse. Boliden anser i och för sig inte att den i garantin intagna formuleringen hindrar att säkerheten ses som betryggande. Men Boliden är ändå beredd att låta

ändra formuleringen ifall det kan leda till en garantitext som accepteras även av Naturvårdsverket.

Mark- och miljödomstolens bedömning

På de skäl som Boliden anfört finner Mark- och miljödomstolen att punkten 13 inte innebär att garantin inte är betryggande. Den administrativa börda som genom detta åläggs länsstyrelsen kan inte heller anses orimlig. Det sagda utgör naturligtvis inget hinder mot att formuleringen förtydligas i en ny bankgaranti.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast 28 juni 2017.

Helén Lejon

Tor Holst

Lena Nilsson

I avgörandet har deltagit rådmannen Helén Lejon (ordförande), tingsfiskalen Tor Holst (referent), tekniska rådet Lena Nilsson och särskilda ledamoten Richard Holmgren.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.